

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.REDACCIÓ: Manacor: Amador, 3.
Palma, sucursal: General Barceló, 1.
ADMINISTRACIÓ: Manacor: Ferrer, 5.
Palma, sucursal: Gral. Barceló, 1.

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover,
Estrella, 6.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuadernacions
d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest
Frau, Brosja.—Llibreria d'Alomar y
Fontdevila, Brosa.

—Parla En Revenjoli. Escoltau i oïreu

Massolada

N'haurem de donar una, pero ab ses massoles ben rabents, a sa trequelada anti-clerical, que dins Mallorca i fora Mallorca sembla que's proven a qui anirà més desbaratat i lluny d'osques. No tenen igual per llaurar tort i tirar de camella i anar a esquexa-magraner ab tot lo que sia raó i sentit comú. Vaja, se guanyen cada dia un fas de llenya. Per molta que les ne donin, encara se'n merexen més. ¡Hala, idò, massoles, feys sa vostra demunt ses costelles anti-clericals!

I

¡Defensor d'En Rizal!

Ell es paperot republicà de Palma, dia 7 del corrent, s'alsà a defensor d'En Rizal, des tristament famós Rizal, s'organizador caporal de s'alsament i revolució de ses Filipines contra Espanya, que causa ell les perdérem; i per tot axò fou condemnat a mort per un Consey de Guerra celebrat es dies 26, 27 i 28 de desembre de 1896 a Manila, i dia 29 des metex més i any el fusellaren allà metex. Es Consey de Guerra se celebrà ab totes ses formalitats de la llei, i En Rizal va esser comdamnat per aqueys dos delictes, penats p'és Còdic ab pena de mort, axò es, 1er delicte d'haver fundada una societat per rebel·lar ses Filipines contra Espanya; 2ª delicte d'haver promoguda i escitada sa rebel·lió de ses Filipines contra Espanya.—Aquest traydor a la Pàtria, aqueix criminal tan ferest, causa principal de tantes de morts com causà aquella guerra, aqueix gran inimic d'Espanya, es paperot republicà el defensa i el presenta com un héroe, com una glòria; i diu que sa sentència que'l condemnà, fone un «crim legal», un «assassinat jurídic», una «torpesa nacional». Axò es *El Ideal*, un defensor d'ets inimics d'Espanya. ¿Quin nom merex es qui va ajuda a n-ets inimics de sa seua Pàtria i contra sa seua metexa Pàtria? Un nom ben lletx. Axò es lo que se merex *El Ideal*.

II

Es Mestres de ses escoles radicals de Barcelona

En Lerroux corre males aygos; devall cada terròs troba un calàpet. A Madrid i a Sevilla es socialistes i altra gent... avançada feren dos aplecs per dirli ses mil llàstimes; a Bilbao, com s'hi presentà, se'n dugué una siulada feresta, i, si no es pe'sa Policia, li feyen sa pell; a Santander se trobà ab una fredor esglayadora, que casi li degué caure tan avall com sa siulada de Bilbao; torna a Bilbao, i

gràcies a sa Policia i a sa Guardia civil i a n-es canalejistes i moretistes arriba a porer tirar un discurs; pero llavò s'hi presenten uns quants socialistes a discutir ab ell, i l'homo, més de mitj empipat, diu:—*No lleut*, i hu donà a ses cames cap a Madrid; i s'espitxa a Alacant; aont també no foren tot berbes es buyt que hi trobà: la gent li feu amples. Idò bé, ara li son sortits ab un manifest es Mestres de ses Escoles que va dir a Bilbao que sostenia's seu partit a Barcelona, i li diuen en lletres de mol'lo: 1er que tals escoles lerrouxistes son una farsa, que per lo que servexen es per tenir es pares d'ets al·lots embragats per anar a votar es dies d'eleccions; 2^a qu'ets al·lots están acaramullats com e sardines dins ses escoles, que no son habitadores; 3ª que no hi ha cap centre lerrouxista qu'haja sostenguda may cap escola, sino que son ses escoles o es Mestres que sostenen es Centres, perque de lo que paguen ets al·lots o al·lotes que hi van (i notauho que no son de franc aquexes escoles!), en surt es lloguer des *cassino*, es sou des *conserje*, es llayt des llum, i lo que sobra, es p'és... *Mestre*; 3^a que a n-es Mestres els esplota es partit lerrouxista «d'una manera iniqua i miserabile», donantlos sous de 50 i de 75 pessetes cada més; i 4^a que «es mestres laycs mes mal pagats, que consti d'una manera clara i terminant, son es de ses escoles que's Centres Radicals (lerrouxistes) sostenen»; i acaben aqueys Mestres dient: «I que mos provin lo contrari el Sr. Lerroux o els seus amics. ¿Que va que no s'hi atansen?»—¿No es ver qu'es molt edificant tot axò i que posa de manifest qui es En Lerroux i los seus? ¡Ah grans hipòcrites! ¡Viviu de sa farsa, i de sa mentida!

III

¡Ah grans mentiders!

E-hu sou i calumniadors jo *companys* socialistes de s'*Obrer Balear!* Encara repetiu aquella brutissima calúnnia contra ses Monjes de Sta. Elisabet de Gràcia (Barcelona) sobre aquella nina Monserrat, suposantla violada, després de mesos d'haver declarat sis metjes (dos d'ells, lerrouxistes) que aquella nina no presentava cap senya de que hagués patida tal violació; com també repetiu ses calúnnies contra Mn. Camps, suposant que fogí ab una atlotà, robant 2000 pessetes a sa mare, allà ont es públic a Barcelona qu'aquella atlotà ab qui fogí, fone ab so seu enamorat, i que ara está depositada d'orde des jutje dins un convent, preparant la cosa per casarse ab aquell jove, i axí escaparse de ses ungles d'una milana que la volia prostituir, i per axò s'al·lota hu donà a ses cames. Mn. Camps se passetja per Barcelona sense que a

negú li haja ocorregut posarli ses mans demunt, senzillament perque n-es ben net de tot axò que li perposen. Si hagués fet res de lo que li atribuxen, ¿qui no veu que l'haurien tancat i processat?—De manera, *companys* socialistes, qu'aqueys dos fets que retreys son dos enfilays de calúnnies descarades, com é-hu es també lo altre que posau des *Capellà del Refugi* de Madrid, que deys que «matà un homo». Es completament fals: aquell capellà, encarregat d'aquell hospici, bax d'un Reglament que li prohibia admetre malalts perque aquell hospici no es per malalts, qu'es a l'hospital qu'han d'anar,—no pogué admetre aquell malalt, que després desgraciadament se morí, sense cap culpa d'aquell capellà, sino que'l matà sa malaltia que duya i altres coses que s'hi afegiren.—Ets altres casos que citau d'unes monjes de Toledo, d'unes altres de Madrid i d'una de Pontevedra, i llavò d'un capellà de Reus i d'un altre d'Alcañiz, hem de suposar que son altres tantes calúnnies, ja que hu son tot lo que conta des fets que noltros conexem. Si mentiu i calumniu en lo que conexem, ¿com no heu de mentir i calumniar en lo altre?—¡Ah *companys* socialistes! ¿ab mentides i calúnnies volen redimir sa classe obrera? Sa mentida i sa calúnnia no han salvat negú ni res may.

IV

¡Ah gran porc!

¿I tornau repetir jo *companys* de s'*Obrer Balear!* ses blasfèmies d'aquell gran porc d'En Zola, que donava per mentida allò que diu l'Evangeli «*Benaventurats es pobres d'esperit*»? ¡Sa bistiota d'En Zola fer mentider el Bon Jesús, sa Paraula de Deu, Deu metex!... ¡Axò no té mom; axò no pot anar ni ab rodes, escriguedoretjos des paperot socialista de Ciutat! ¡Que Deu vos ho perdón, que no sabea que vos metjencau!

¡I mirau que n'hi heu posat ben poc de xorrestic a n-es vostro paperot de dia 14 i de dia 21! ¿Que ja estau des-sustats de tot? ¡Aquex odi que teniu a sa Relligió, vos ha de dur un mal resultat del dimoni!

V

¡Bon repòs i bon remey a D. Antoni Rabassal

Passà d'aquest mon a l'altre aqueix bon senyor es primers dies d'aquest any. Al cel lo vegem i comanemlo a Deu per si está encara en el purgatori, que sia admés a l'acte a l'etern descans de la Santa Glòria. Amèn. Encara que fos republicà, morí com e catòlic qu'era de cor. Es metex paperot *El Ideal* en digné dia 7 del corrent: «—Va viure adorant sa fe que

sa mare li ensenyà engrontsantlo dins es bres». ¡Quina desgràcia que no's puga dir lo metex de tots els altres republicans! Si tots ells fossen com el Sr. Rabassa, LA AURORA no donaria tant de ventim, mafraca i tronc a n-es repuplicans! No, si no n'hi hagués tants i tants de republicans que no sabem badar boca que no sia per bramar contra Deu i ses coses de Deu; si's republicans sense Deu ni Relligió no fossen es qui donen es to i caràcter a n-es partit; si aqueys tals ab sa seua rabiosa impiedat i guerra a tot lo que fassa olor de Deu no haguessen arribat a fer creure a sa gent que republicà i inimic de l'Església es tot u;—En Revenjoli no les donaria tants de caluxos ni tants d'encalsos ni les diria tant sovint es nom des porc. Perque hu heu de sebre, senyors republicans, que a n-En Revenjoli no n'hi fa gens gens de por sa forma republicana en sí, ni li té cap mania. ¡Si fins i tot no fa gayre certs... estúpits que pequen pe's'estrem oposat a voltros, el tenien a n-En Revenjoli per republicà; i era que una bona part de voltros a-les-hores havia sospeses sos hostilitats contra l'Església, no feyeu foc contra l'Església, feyeu una mica de persones. Axò era's temps de la Solidaritat Catalana. Per lo metex, En Revenjoli no la dude sa república en sí, sino de sa que voltros voldrieu posar, de sa que voltros representau, que no es més qu'una república de l'engán, falsa, adulterada, esveuada. Per axò En Revenjoli vos dona tant de calent, i es que vos donará, si Deu li conserva la vida i es delit! I ara per ara le hi conserva fora mida. Vos ho deym p'és vostro... consol.

VI

¿Voleu no dir ximplexes?

Escriporetjos de *El Ideal* ¿per que anau a empastissar de tan mala manera ses columnes des vostro paperot ab toxarrudeses d'En Benavente, ab articletjos tan xeubes com *Paternidad*? Me presentau un pare anticlerical, arxi-ridicul, que diu que «va nòxer entre tirs a ses barricades», que «va aprendre ab sanc i ab dolor de l'ànima lo que costa sa llibertat d'esperit i de conciença». I aquest gran... tros de liberal se desespera perque ha permès que sa dona criy es seus fiys cristians y devots, i se posa fet un Nero perque sa dona li diu que ella i es seu fiy li han aplicada una comunió! I es gran carronya s'exaspera perque sa dona i es fiy el comanen a Deu, perque diu sa bestiota que axò es «desdenyarlo», donarlo per «réprobo»! ¿Pero d'ont vos ho heu tret, jo escriporetjos de *El Ideal* que «resar per un» i «pregar» a Deu per ell, sia tenirlo per «réprobo» ni maneo «desdenyarlo»? ¿Vol dir no hu sabeu que, com més piados i virtuos es

un, més desitja i demana que'l comanin a Deu? ¡Si tots ho hem mester com es pa de cada dia! ¿Que som sense Deu? Res. ¡Vaja, esgriguedoretjos de *El Ideal*, no'n torneu presentar cap de pare anticlerical com es que presenta es poc cervell d'En Benavente, si es que no volem posar més en ridícul sa vostra classe, ets anticlericals! ¡Quant es bon ver que s'impiedat les hi fa ben toxarruts a n-ets homes! ¡Es que fins i tot un cabreste es massa honor per tals malanats!

VII

¡De Pauet nostro!

Demunt es paperot republicà de Ciutat torna sortir es caporal des socialistes, suposant que a n-En Maura i a n-es qui li fan costat per salvar l'Espanya, les sap greu que's discuteca dins ses Corts es procés d'En Ferrer *Capità de Uadres, incendiari i assassins*. ¡No, Pauetxo de l'orde! no mós ne sap gens de greu que's discuteca es procés d'aquell gran criminal, d'aquell gran porc, d'aquell cor de tigre que, posseint milions, tenia dins sa misèria ses seues fiyes i a l'hospital es seus nets malalts! ¡Negú hu desitja més que voltros que's discuteca tal procés! ¡Si mos es un argument poderosíssim contra tots voltros revolucionaris! ¿Qu'En Maura té por de tal discussió? ¡Qu'ha de tenirne! ¡ni gota! ¿No va esser tal volta En Lacierva que demaná que s'estampás es famós procés? ¡Mos convé a caramull que s'estampi i s'escamp per tot per tot, per que tothom e-hu puga veure ben bé qui era En Ferrer, i ses seues obres de *Capità de Uadres, incendiari i assassins*! En Maura i En Lacierva i tots els antirevolucionaris e-hi han de guanyar molt de que's discuteca axò! ¡A n-e qui será aquexa discussió una pedrada a s'os de sa cama, es a n-En Lerroux i a tots es lerrouxistes i a n-ets altres republicans, per que ses declaracions d'aquells i d'aqueys foren sa causa principal de que fusellassen En Ferrer! Si es lerrouxistes i es republicans en tenguesen gens gens de cervell, may serien anats a moure axò d'En Ferrer, *capità de Uadres, incendiari i assassins*, un des criminals més criminals, un des porcs més porcs qu'ha tengut may sa república, axò es, sa revolució espanyola.

VIII

¿Ay a n-es morts dexarlos en pau?

¡Conforme que les hi dexin; pero si, com a n-es cas d'En Ferrer, es seus partidaris, el retreuen com un gran homo, com un héroe, com una víctima, a n-aquell gran criminal, a n-aquell gran porc, noltros direm i no mos aturarem de dir i de provar qu'era un *capità de Uadres, incendiari i assassins*, un gran porc, un cor de tigre ab ses seues fiyes i ab sos seus nets. ¿Vos sap greu to republicans! que diguem aquexes cosotes d'En Ferrer? No l'anomeneu pus voltros, no'l mos retregueu pus, i vos prometem no pararne pus. ¿I que vos heu figurat que mos mamam es dit? Dins sa nostra nissaga se moriren tots s'any de sa neu es beneyts que hi havia!

IX

¡Quins hipòcrites!

Sa in-Justicia de 14 del corrent publica es manifest qu'En Lerroux i es vuyt diputats que'l seguexen, han endressat a n-es republicans bereyols per esplicar sa seua separació de sa *conjunció socialista republicana*, pe'sa cossa que les pegaren N'Azcarate i En Pau Iglèsias de s'oy que les feren aquelles terribles brutors i escándols ferests de *lo de ses aygos, ciment, guix i cals* de Barcelona, es robatorum de tants de milions de pessetes que certs lerrouxistes anaven a fer. Ara bé, ¿vos figurau que dins aquell manifest han tractat En Lerroux i sa seua tropa de justificarse d'aquelles brutors i d'aquells escándols qu'En Ventosa i En Carner les tiraren pe'sa cara, alsantse dins tot Espanya un crit de reprovació formidable p'En Lerroux i los seus? Ses derrereres qu'han tengut de provarho de justificarse, ni en parlen ni'n moten, ni mitja parauleta. Tot lo contrari, se presenten com es salvadors d'Espanya. ¡Ah grans hipòcrites! ¡ah grans farsants! massa hu sap tot Espanya lo que sou: ronya, pesta cernuda i llatzèria i de aquella més pudenta més pudenta, que si un no's tapa's nas ben tapat, perilla una desgràcia!

X

¡Quina mènà!

La hi diguéreu grossa, Sr. Lerroux, quant a n-es discursot que tiráreu a València es dia de Capdany, diguéreu que, si'l Rey tornava cridar En Maura a n-es Poder, voltros e-hu aturariu movent una revolució, posanthi sa pell i sa sanc! ¡Ca, homo! ¡no será tant! ¡un poc ne llevarem! ¡Massa heu demostrat vos quin coratje es es vostro! ¡Vos sou molt valent de llengo, per acabussar es biduins i sauvatjes que vos seguexen! Pero ¿anar vos devant devant? ¿posarvos a n-es cap des revolucionaris per envestir, esposantvos a que una bala vos foradi sa gran butzota que pessetjau o qu'un cop de sabre vos passi es carabassot a n-el dimoni? ¡Ca! axò no hu heu sabut fer may, ni hu fareu! ¡Bo estau vos per tals valenties! ¡Si no sou més qu'un llengo llarga! Sou de primera per acabussar ets altres! ¡Sou es gran capitá Aranya! ¡Sou es més trempat del mon per embarcar ets altres i vos quedar en terra! Ja hu saben a Barcelona que, en esserhi vos, no hi da perill de cap rebumbori. En haverse'n de moure, vos e-hu donau a ses cames. ¡Axò es sa vostra valentia, gran baladrer! De manera qu'En Maura i En Lacierva, en esser s'hora, tornarán pujar com dos i dos fan quatre; i tots voltros lerrouxistes, republicans i revolucionaris de tots pelatjes vos posareu un punt en boca, i tot lo més fareu... un bon ratx d'allò que put ¿sabeu?

XI

¡Més carreranyes de mentides i calúmnies!

En vomita in-Justicia dia 14 y 21 del corrent contra's Bisbes i l'Església sobre's Concordat, suposant que's Bisbes fan mil embuys i ilegalitats,

que molta volta encarreguen a Rectors veynats ses parròquies rurals, sense donarlos un cèntim, just dexantlos es trists emoluments; i tapen ses nòmines de firmes falses o de noms de sacerdots que may foren a n-aquelles parròquies, fentlos hi figurar com e Rectors; i diu que feya axò l'Illm. Dr. Guisasola, avuy Arquiebisbe de València quant era Bisbe de Burgo de Osma.

No es verosimil ni's pot admetre que cap Bisbe haja fetes may tals coses, i hu negam absolutament. Tambè negam que sia ver res de lo que diu in-Justicia del Dr. Guisasola. Massa sabem lo recte i honorable qu'es aquex Bisbe i lo mentidera i calumniadora qu'es in-Justicia. De totes maneres noltros hem escrit a Osma i a altres bandes demanant claricies des fet; i en tenirles, les publicarem; i estam segurs que provarán una volta més que's paperot d'En J. Moya no diu paraula vera.

Tambè suposa aquex paperot que s'Estat ha tornast a l'Església tots es bens que li va prendre o un equivalent axò es, que l'ha indemnizada de tot. Es ver que s'Estat ha donades a certes esglésies, no a totes ni a la mitat, lámimes *intransferibles*, es a dir, certs valors que representen alguns des bens presos a l'Església, no tots, ni la mitat de la mitat! De manera que lo que diu in-Justicia que s'Estat e-hu tornat tot, es una solemne mentida, una descarada falsedat.—I es que's paperot d'En J. Moya no obri boca en coses esglésiastiques que no etzibi un enfilay de mentides i calúmnies.

XII

Més embuys contra monjes

En posa una partida es metex paperot contra ses pobres monjes de Eibar, suposant que maltracten es malalts de l'hospital de dita població, que venen sa llet destinada a n-es malalts, que les donen mal menjar, que no les curen d'hora, i no sabem quants coses més. Es segur que tot es un textit de mentides i calúmnies. Si en lo que li porem apurar, sempre resulta que ment i calúnnia, ¿que no ha de fer parlant de coses de tan enfora? —Sia lo que sia, escrivim a Eibar per porer desmentir en J. Moya més categòricament.

XIII

En Jimenez Moya a Petra

Diumenje passat aquest *subjecte*, gran missatge d'En Lerroux, s'entregá a Petra ab un escabotell des seus, i es petrers los feren una rebuda una mica... pintoresca i renouera. Sembla qu'abans d'entrar a n-es poble ja hi hagué un estol d'al-lotells, gent devertida i de pocs mals-de-caps, que los va rebre repicant lates i no sabem si corns i esquelles, armant una crida-dissa d'allò d'allò; i sa cosa se repetí devant sa casa aont devallaren ets *espedicionaris* per fer sa seua *propaganda*. I parex que la feren a lo carril. Tres discursos tiraren ab mitjahora; axò diuen, no'n responem. I amollats es discursos devant unes quantes dotzenes de badolins i babaluets, ets *espedicionaris* li tornaren estrènyer cap a Manacor.

Es segur que a n-En Jimenez Moya li va semblar incorrectíssima i sauvatje s'actitut d'aquells petrers ajogassats; pero li convendria recordar ses alabanses qu'ell ha fetes tantes de vegades des criminals que durant sa *setmana trágica* a Barcelona entraven dins es convents fent fogir frares i monjes, fentlos-s'en anar ab ses mans demunt es cap o cassantlos com e feres, pegant foc a s'edifici i a n-es mobles de poc valor, fent casa-santa de tot lo que les venia devant i els agradava. A n-En Jimenez Moya li semblá tot allò molt correcte, molt humanitari, molt a n-es seu punt. Ara bé, es petres ajogassats que li feren aquella rebuda tan xelesta, no arribaren tan envant contra ell, ni d'un bon tros, com es criminals de sa *setmana trágica* contra frares i monjes i capellans.—Se limitaren es petrers a demostrarli's seu desagrado; sa seua protesta pacífica. No hu fan axí es lerrouxistes ab sos qui no pensen com ells: fan navegar garrots, pistoles i punyals. I a n-axò hu troben molt just i posat en raó; ara si ets altres proven de protestar contra ells i de ferlos la centèssima part de lo qu'ells fan a n-es qui no pensen com ells, ¡bona nit, pastora! ja's donen per víctimes de sa tirania més horrible i de s'injusticia més feresta.

XVI

¡Alerta, petrers!

Bé feys to petrers! de no voler sebre res d'En J. Moya. Es més mentider que ses mentides, més embuyós qu'ets embuys; es un missatge d'En Lerroux, el qual la primeria de setembre de 1906 va donar un manifest a n-es seus, dientlos entre altres coses: *¡Robau, calau foc, matau, alsau es vel a ses novicies i violantes!* Es un missatge d'En Lerroux, el qual va dir que estava tot satisfet de tenir per dexebles es criminals de sa *setmana trágica* de Barcelona, aquells que calaren foc a esglésies i convents, que robaren tot lo que trobaren que'ls agradá, que desenterraren trenta cinc monjes mortes, i les se'n dugueren rossegant p'es carrers, i ballaren aferrats ab aquells cossos secs, i les posaven un puro a sa boca; mataren i profanaren es Rector des Poble Nou; i arcabussetjaren el Germá Licarion, marista, i el Pare Usó franciscá; i cassaven es capellans i frares p'es carrers com si fossin feres; i feren ses mil infámies a monjes i n'abusaren, pitjor que verros i gorans; i passetjaren dos frares joves despuysats, en pel, p'es carrers de Calonje dovora Palamós. Si, to petrers bona gent i temerosos de Deu! aquex Jimenez Moya es un representant des partit que va fer tots aqueys horrors de sa *setmana trágica*. Ell es un defensor d'aquella mala gent que dins s'Ajuntament de Barcelona han armats es majors escándols i robatorums que may s'hi fossen vists! aquell negoci brutíssim de *ses aygos*, aquell altre des *guix, cals i ciment*, aont tenien compost de saupar a Barcelona més de *vint milions de pessetes*. Axò es es partit qu'En J. Moya vos vol aficar dins Petra. Ell vos dirá que representa sa moralitat, sa justicia, s'orde. No vos ne fieu; no'l cregueu de cap

paraula que vos diga. Ell es un mis-
satje d'En Lerroux, ell es es repre-
sentant des lerrouxisme, des partit
que ab En Ferrer va fer sa *setmana*
trágica, que tratá de matar En Sal-
merón i En Cambó a Hostafrancs, que
ha fetes a Barcelona sés mil barbari-

datos i qu'ara anava a fer es gran
robotòrum de lo de *ses aygos*, de sa
cals, quix i ciment. ¡No volgueu aque-
xa pesta, aqueixa ronya dins Petra!
¡Enviaulo a mal viatge, si no voleu
que vos venga un mal resultat del di-
moni!

tat es Cristianisme? Bé demostreu,
jo Sr. *Ad Sum!* sa vostra ignorància
supina de s'història de tots es pobles.
¡No son sols es cristians que creuen
en sa vida futura i en sos premis pe'
ses bones obres i es càstic pe'ses do-
lentes que hi ha a s'altra vida! Son
tots es pobles de la terra i de tots
es sigles que hu han cregut sempre.
Es qui no hu creys o que deys que no
hu creys, ets anticlericals, no heu
format poble may ni'n formareu, per-
que sou un estol de caps-esflorats i de
pocs-cervells, que no serviu més que
per fer barbaritats i betlendines, i no
sou bons p'és pla ni pe'sa muntanya.
Per lo meteix es fals de tota falsedat
que 'sCristianisme haja inventat axó
de que hi haja purgatori, infern i cel,
sino qu'es una creència de tots es po-
bles de la terra i de tots es sigles. Es
Cristianisme lo qu'ha fet es estat net-
jarla de tots es terrors, restituirla a
sa seua veritat i integridat primitives,
a lo que Deu metex mos ha revelat
sobre l' purgatori, l' infern i el cel.

Més estocades a N'Ad sum

N'hi haurem de donar un bon ratx
pe' s'articlot qu'entaferrá dia 31 de
desembre a n-es pobres lectors de *El*
Ideal, qu'els pobres no hi ineulpaven
res. ¡Hala idò, parau, Sr. *Ad sum!*

10.

¿Perseguits es del Marroc i es d'Ara- bia?

Diu N'Ad sum que's Cristianisme
«perseguit es marroquins i ets ará-
bics», i que'n «matá» «molts de mils».
(1) ¡O pobres marroquins! ¡pobres
arábics! Els pobres feyen de pirates,
rondaven per totes ses costes cristia-
nes d'Espanya, de France, d'Itàlia,
de Grècia, sobre tot de Mallorca; i,
en veure sa seua, desembarcaven per
robar bestiar, comestibles i sobre tot
gent, per durla-se'n a Moreria, i fer
esclaus aquells pobres catius, i ma-
tarlos de feyna per conseguir que ses
famílies d'ells, des pobres catius, en-
viassen grans cantitats de moneda
per rescatarlos. ¡A n-aqueixa feyna
tan humanitària i civilisadora se de-
dicaven es del Marroc, ets algerins,
es de l'Aràbia! I es Cristianisme era
tan... intolerant i cruel, es nostros
pares eren tan salvatjes i barbatxos
que feyen lo possible per defensarse,
per fogir de ses ungles d'aquells dol-
sos pirates que les cercaven es còs,
per ferlos aquelles moxonies.—¿No es
ver que's necessita poca alaxta ferm
per anar a dir, com e-hu diu N'Ad
sum, que's Cristianisme «persegua es
marroquins i ets arábics»? ¡Si no feyen
es cristians més que defensarse'n
d'aquells pirates! ¡I N'Ad sum, solle-
ric, fiy de solleries, surt en defensa
d'aquells pirates que a n es sigle XVI
atacaren Sóller i hi feren tant de
matx, i que per espay de sigles feren
pe'ses costes de Sóller tot es mal que
porien! ¡N'Ad sum defensor d'es pi-
rates, opressors i devastadors des seus
antepassats, des seu poble! Se com-
pren prou: es qu'es un renegat; es
més moro que cristiá. Per axó va ajuda
a... los seus.

11.

¿Que es axó des jueus?

¡I tenui jo Sr. *Ad sum!* sa frescura
de dir que's Cristianisme, «després d'
apoderarse de ses riqueses» «des jue-
us, «els espulsá i esterminá» «a molts
de llocs»? Veyam ¿aont ni quant es
Cristianisme ha fet may res d'axó?
Si may e hi ha haguts cristians que
robassen res a n-es jueus o que los
perseguisen tumultuàriament o los
matassen, e-hu han fet contrariant i
contradint s'esperit i ses lleys des
Cristianisme, faltant ubertament a sa
ley cristiana, i per lo metex no poreu
fer responsable de tals atentats es
Cristianisme, ni l'Església. No sou
capaç, Sr. *Ad sum*, de citar-ne cap
de fet que desmenta lo que jo dic.
Per lo metex, dient lo que deys, no
sou més qu'un calumniador desen-
reit des Cristianisme!

(1) Diu axí aqueix... tros de castellanista,
posanho en boca des cristianisme: «...perseguit a
los marroquins, a los arábes, de los cuales maté
muchos de miles». ¡I aont heu après es castellá,
germanet? ¿dins una boal, devora sa gripia?
¡Muchos de miles! ¿no es ver? Ja vos treuria més
estudiar una mica's castellá, en lloc d'escriure
doys i asadest

12.

¿L'Inquisició?

Pero ¿que sabeu vos de l'Inquisició?
Bé demostreu no sebre'n pelada de
tal Tribunal! L'Inquisició heu de sebre
que representa dins s'història de s'
humanitat un gran progrés dins es
sistema d'enjuiciar. Desde 's moment
que, dins es Còdic de Teodosi i per lo
metex dins es Dret Romá, vigent ab
axó dins tota Europa durant l'Edat
Mitja, s'herejia se va considerar com
un crim de lesa-majestat-divina, i
per lo metex castigada ab pena de
mort,—era esposat a mil abusos es
que 's jutjes civils, sense esser teolec
ni canonistes, haguessen de dir: *aquest*
es heretje o dexa d'esserho; era espo-
sar sa gent a esser condemnada per
heretje sense asserho, i que 's qui hu
fossen de ver, les donassen per nets
de herejia. En vista d'ets abusos fe-
rests que d'axó resultaven, es bon sen-
tit imposá una rectificació de tal pro-
cediment, i brollá s'idea d'establir uns
tribunals de teolecs i canonistes per
declarar quins eren heretjes i quins
no hu eren. Axó matá un sens fi de
abusos, i constituí un gran progrés
dins es sistema d' injuiciar. Axó va
esser l'Inquisició, una institució glo-
riosa i humanitària dins s'història, a
pesar d'ets abusos que devegades s'hi
cometeren per sa senzilla raó de que
ets homos abusen de tot, fins de ses
coses més santes i més sagrades.

I aont se veu sa vostra ignorància
i mala fe desenfreida, jo Sr. *Ad sum!*
es allá ont deys que l'Inquisició matá
En Ferrer i Guardia, aquell *capità*
de lladres, incendiari i asassins, a
quell gran porc, que en vida de sa e-
ua no s'aplegá ab Na Meunier, i ab Na
Leopoldina Bonnard, i ab Na Soledat
Villafranca i no sabem ab quantes
més, ab totes ses que li venien devant,
aquell cor de tigre que, posseint mi-
lions, tenia dins sa misèria a Paris
ses seues fiyes i es nets malats a l'
hospital. ¡I tenui cara de dir que l'
Inquisició matá aquex gran criminal,
allá aont fa prop d'un sigle que l'
Inquisició no existex, allá aont sap
tothom que qui condemná aquella
gran bestia, va esser un Consey de
Guerra, observant fidelissimament
tots es trámits legals, subjectantse es-
trictament a n-es Còdic Penal vigent!

13.

¿N'Abelart «supliciat»

I ¿d'ont vos ho heu tret que's Cris-
tianisme o l'Església «suplicia» N'
Abelart, aquell filosof des sigle XII,
tan gran talent com cap-verjo, sense
seny ni sentit comú, que hauria pogut
prestar grans servicis a sa Ciència;
pero lo que va fer més, foren cap-
buytades? Veyam. ¿i quin «supliciat»
doná l'Església ni, s Cristianisme ni
negú N'Abelart? ¿Que no sou capaç
de dirho quin va esser tal «supliciat»?
Vaja, Sr. *Ad sum*, explica vos més
demunt axó!

14.

¿El purgatori, l'infern i el cel son una invenció?

¡De manera qu'ara, segons N'Ad
sum, no es ver que hi haja purgatori
ni infern ni cel! ¿Tot axó s'ha inven-

I ara, Sr. *Ad Sum*, escoltauho bé
axó que vax a dirvos: ¿No hi creys
ab el purgatori? Idó estigau tranquil;
no hi anireu. ¿No hi creys ab el cel?
Ido no tengueu ansia; no hi anireu.
¿No creys que hi haja infern? Ido
desde ara vos dic que, si vos mo-
riu negant que hi haja infern, vos
metex e-hi anireu o vos hi tirarán de
cap; i allá hu veureu si n'hi ha o si no
n'hi ha d'infern.

15.

¿Mentiu, Sr. «Ad sum»!

¿Deys que's Cristianisme es «simo-
niac» i que «ven indulgències»? Es
una solemne mentida; es una calum-
nia descarada! Veyam quant ni aont
es Cristianisme, ha venuda sa Gràcia
de l'Esperit Sant, qu'es lo que consti-
tuex es crim de «simonia»! ¡Si cabal-
ment es qui ha condemnat sempre
tal crim, castigantlo ab ses penes més
grosses, es estat es Cristianisme, l'E-
sglésia, comensant ja St. Pere i St.
Juan per enviar a mal viatge En Si-
mó Mago, que les oferia diners pe sa
Gràcia de l'Esperit Sant! ¿Quant ni
aont l'Església ha venudes may ses
indulgències? ¡Veyam digauho!

16.

Ah tros de beneyt

¿Com no hu compreneu que feys
massa riayes acusant l'Església de
que perdoniqualsevol classe de pecats?
Es Deu metex qui li a donada aqueixa
facultat, precisament per amor a s'
humanitat, per salvar es pobres fiys
d'Adam. Pero ab so ben entès que l'
Església may ha perdonat negú que
no haja estat ben penedit i resolt de
cor a no tornarhi pus a pecar. ¿Que hi
ha en tot axó de lletx, Sr. *Ad sum*?
¿Vol diras vos mos sortiu a condem-
nar sa misericordia de Deu? ¡vos que
l'heu mester tant i tant! ¿Que havia de
bastar sa misericordia de Deu, si no
fos infinita per perdonarvos ses vos-
tres ferestes toxerrudeses!

17.

¡Veyam, explica vos més!

Si, digauho clar qu'es axó de ses
«célebres tarifas de Alexandre VI, de
Lleó X i de Juan XXII»! ¿O vos figu-
rau retgirarme i afonarme ab aque-
xes «tarifes»? ¿Vos pensau que no'n
sé bé la prima de tot axó? ¡Vaja idò,
digaudo tot, i hu veureu si romandré
ab cap bras arronsat i si'm mossagaré
gens sa llengüa! Fa moltíssim de temps
qu'estic completament curat d'es-
pantes. ¡Hala, idò, Sr. *Ad sum*, treys-
les a's mitx a n-aquexes «célebres ta-
rifas», i les discutirem. Ara hu veu-
rem si tendreu pit...!

Una llegenda socialista

Un d'ets arguments preferits d'es
socialistes es sa teoria d'En Carles
Marx, segons la cual «es progrés eco-
nòmic de sa societat burguesa con-
dueix necessàriament a sa ruina de
sa petita indústria.» (Programa d'*Er-
furt*. 1898).

Se conseqüència pràctica d'aques-
ta teoria es que, qualsevols sien ets
esforsos que se fassin per ajudar a sa
petita indústria i en general a ses
classes mitjes—oficis, botiguers y pe-
tits agricultors—serán inútils: ses
classes mitjes desapareixerán.

Es socialisme no pot ni vol fer res
per millorar sa sort de sa petita in-
dústria, d'es petit comerç ni de sa
petita agricultura; sa causa d'aques-
tes classes mitjes, es causa perduda;
sa seua existencia no més serveix per
retardar s'adveniment de s'Estat so-
cialista.

Ventuosament es fets venen cada
dia a desmentir aqueixa teoria pessi-
mista.

A n-es camp industrial, de cada
dia se destría més i més 'sa neces-
sidad d'una existencia autonòmica de
sa petita indústria. Sa gran explota-
ció industrial no se sap adaptar a ses
necessitats personals de tots aquells
consumidors qui, més que sa baratu-
ra, cerquen o lo adequat o lo distin-
git o lo artístic. Com més progressi
sa tècnica industrial, més lloc hi
haurá p'és treball d'es manestrals, so-
bre tot si aquests se cuyden d'augmentar
sa seua capacidat professional.
Un exemple pràctic d'aixó que deym,
el tenim am ses obres de ferro. A sa
nostra Catedral están a la vista de
tothom unes obres de ferro forjat a
cops de martell, qu'es ben segur
qu'haurien costat molt manco si les
haguessen fabricades a una fundido-
ra; però jamay arribará es ferro fus
a tenir es valor artístic d'es ferro
forjat. Sempre idò que hi haja gent
qui sápig distingir aquest valor ar-
tístic, e hi haurá s'ofici de ferrer; i
lo mateix se pot dir d'ets altres ofi-
cis.

Però contra sa teoria socialista
parlen també ses estadístiques.

Es professor Conrad, de s'Univer-
sidad de Halle, ha establert una in-
vestigació sobre es desarroll de desset
oficis durant 25 anys; i ha resultat
que cap d'ells dona indicis de haver
de desaparèixer. Un periòdic socialis-
ta, parlant d'aquesta investigació des
professor Conrad, diu: «Es progrés
evolutiu de s'indústria moderna no
indica que se petita indústria haja
de desaparèixer.» (*Leipsiger Volks-
zeit.* n. 27. 1910).

També es sabí economista Böhmert
ha feta una investigació sobre es de-
sarroll des menestralatje, desde l'any
1895 a 1907, resultant que 12 oficis
han disminuít un cinc per cent; 7 ni
han aumentat ni disminuít; y 23 han
aumentat més d'un cinc per cent, un
ab altre. L'any 1907 hi havia a Ale-
manya 42.000 tallers menestrals de
menys de 5 fadrins, més que no n'hi
havia l'any 1895.

En 12 anys de gran desarroll in-
dustrial, s'ideal socialista ha fet via a
s'enrevés, o sia, es socialisme camina
com es crancs, cap enrera. ¿Que hi
deys a n-axó, companys de s'Obrer
Balear?

PETITOV

Grans merees

Agraim de tot cor a la digníssima
D.ª María Antonia Salvá es tom seu de
Poesies que mos ha enviat i que acaba
de publicar. La setmana qui vé, si Deu
ho vol i María, Mn. Llorens Riber dirá
sa seua a n-es lectors de LA AURORA
sobre aqueix tom. Ell que hi sap posar
tan bé's dits en poesia, e-hi pot dir de
prim.

DE TOTES ERBES

Secció local

Diuenje passat a s'Oratori de Manda ferer ses beneides de St. Antoni, ab aquest Sant. *dimonis* i carrossa; i una gentada fora mida; tot ab molt d'orde i pau. S'enhorabona a n-es qui hu organisa, nostron amic Mn. Miquel Fuster.

Se'n es tornat a Oriola nostron amic el P. Juan Juan, qu'era vengut per veure sos pares que s'possaren gravissims, i ara ja estan fora de perill, gracies a Deu.

Demá, diuenje, a les sis d'horabaxa seguirá sa tanda de conferencies a n-es Circol d'Obrers Catòlics. Será s' conferenciant Mn. Bartomeu Oliver.

Dimars comensaren a la Parròquia ets Exercicis de ses Mares Cristianes, que dona'l Rt. P. Bru d'Igualada, qu'agrada ferm, i acabaran ab unes coranthes ben solemnes, com cad'any.

Dilluns se morí sa dignissima Madona Margalida Galmés i Pont de Montblanch, de 75 anys de edat, havent rebuts els Sagraments. Que Deu do conhort i conformansa a la seua apreciable familia, i molts d'any de pregar per ella. ¡Al cel la vegem! Amèn.

A les onze de la nit partex cada dia de Ca'n Miquel Riera (*Melú*) una diligencia cap a Ciutat, i lo endemá partex a les dues de Ciutat cap a Manacor.

Costa una pesseta d'anar i una de tornar.

Demá, diuenje, després de vespres comensará a n-es Convent es Quinari de Sta. Catalina de Sena, predicant el P. Benet Riera, Superior.

A l'església de la Sagrada Familia aquesta setmana passada han fet un triduo i festa grossa en honra de Jesús, Maria i Jusep, Patrons de la Casa. Predicá Mn. Peré Domenge, i a s'adoració de la Sagrada Familia hi hagué moltíssima gent, i casi tanta a n-ets altres actes. ¡Llástima que no sia més gran aquella església.

Parlemne d'agricultura

Avuy comensam una tasca, que, si Deu ho vol i ets altres interessats mos ayden, poria esser treure'n bon profit. Pero com solen dir qu'un bou tot sol no llaura, tampoch pot fer gran cosa un tot sol qu'es pos a escriure de coses de conrar, qu'es un envitricollat de questions i problemes ben mals d'enderdellar. Per axò desdara convit tots es qui hu entenen per una pipa a que hi diguin sa seua demunt totes aquexes questions i problemes aont sa troba ben sovint enfangat i endidat es pobre conrador.

Pe'sa meua banda no hi pos cap dupte en dir que en metèria de conrar estam encara atrassadets, anam enrera de colcador, com e-hu demostrea lo que succeex ab sa *femada química*, qu' aquest es el seu nom en bon mallorquí, qu'es axí com cal parlar, i no axò de *abono químico*, perque que vol dir *abono* més que *femada*? Per qu'hem d'encletxar dins es nostro mallorquí aquex mot castellá, que no hem mester per res i que lo que fa es embrutarmos sa patent? No hu tornem dir, idò, pus a n-axò d'*abono*, si no volem parlar baldrumer, ni a la biorxa; parlem condret, i diguem *femada química*, perque axò es es mot que pertoca. Idò bè, demostrem avenc o enderriment en lo que feym ab sa *femada química*? Es ver que s'es estès molt es posarne; porò la posen sa major part des conradors axí com sa ciència i es bon sentit demanen? la posen com-e fruyt d'una convenció i conexement que tenguen de ses condicions i ventatjes que sa cosa du en sí? Qui no hu veu que moltissims apellen a sa *femada química* per que costa més poc, perque es més descansat, diuen molts, axò d'agafar dos sacs d'aquexa *femada* i anar a sembrar mitja corderada de faves o d'altra

cosa! Però no paren esment que, si hi cuyen dos, e-he porien cuir tres o quatre o més encara, si hi posaven sa femada que pertoca, vuy dir, ses sustancies precises per que sa terra no quedi perjudicada. Mirau, idò si n'hi ha de tasca senyada. Lo que falta es que ses persones que saben aont tenen sa man drete ab aquestes coses, surtin a s' mitx, i mos diguen lo que hi troben i lo que hi saben a fi de que tots mos ne poguen aprofitar. Es una barbaritat axò de no voler donar camí a n-ets altres i just voler qu'ets altres les ne donin a ells i que les diguen ses esperiencies qu'han fetes i son anades bé, S'hauria d'haver acabat aquex egoisme tan mal entés; mos hem d'ajudar uns ab sos altres com-e bons germans.

¡Hala idò! desde avuy, si Deu ho vol, sortirá cada dissapte, sempre que cayga bé, nostro o d'altres amics, un article de coses de conró: reyes convenients y profitoses, cavades, rompudes a alguns terrenys, mescladissa de faxes de terra diferents, femades, antigues i modernes, per exemple, formiguers ab ses seues ventatjes i inconvenients, fems en sa deguda manera de cuydarlos i aprofitarlos, i fins i tot multiplicarlos; femades a la moderna: superfosfat, escòries Tomas, superfosfat d'ossos, sulfat potássic, clorur, sulfat amònic, nitrat de sossa i nitrat de cal, i fins i tot calciocianamida, sulfat de ferro contra sa clorosis i s'escés de carbonat de cals... Figurai, amats lectors, si n'hi ha de camp per córrer. ¡Hala, idò, a veure si prenim es sus! Si no'l prenim, no guanyarem sa joia.

ANDREU ALCOVER

Manacor, 21 de janer, 1911.

El Rey

Dos porquerols s'aplegaren, fosca nit, en la vessant, y de la serra escamparen la mirada p'el voltant

Allà enfora, tota encesa de llum, dins la fosquedat, feya a son Rey escomesa la marítima ciutat.

Y'ls minyons de la montanya des de l'alta solitut, veyen la boirina estranya d'aquell món desconegut.

—Mes, el Rey ¿com es—li deya el menut al companyó. Y'l gran resposta li feya com qui resa una oració:

—El Rey sab les Escripures y tots els llibres, de cor, y, com les xeixes madures, sos cabells son coló d'or.

—Mots que surten de sos llabis, de jonolls son obeits. Té les unses dins alfabis, en sotrorranits humits.

—En son trono fa justici, guanya d'un pam als més alts, y du socors a l'hospici pe'ls pobres y pe'ls malalts.

—Dels petits jamay s'oblida, y als potentats posa frè, y'ls cavallers per la brida li duen el palafre.

—Escampen flors a balquena quan travessa la ciutat, y del sol y la serena sota pali li va guardat.

—Totes d'or son ses vaixelles, son de ploma sos coixins, y están plens de fontanelles d'aigua d'olor sos jardins.

—El foch de la carbonissa may s'apaga en els fogons, ni acaba la plomadissa de perdius y de capons,

—Al malanat que gemega gira'l pas de son cavall, y departex al qui pega del pobret que té devall.

—Du armini damunt l'espalla, es de porpra son mantel,

y si'l segon es el bal'le, el primer de tots es ell.

Així diu; y sa paraula escolta calladament, con figura de retaule, boca uberta, l'innocent.

Y en son jaç de fulla tova el menut se va adormint, y somia un reyal jove que porta espasa en el cint.

Veü sa figura gayarda que travessa l'ausinar, y'ls porcellins de la guarda se deturen de furgar.

La feble llum espurneja en l'anell que porta al dit, y en els ullons d'atzabeja del ramat esporuguit.

Es un rey blanch com la xeixa, y al passar prop del minyó, se treu confits y n'hi dexa, un grapat en el serró...

Així l'un dorm y somia; l'altre sona el flaviol, y bressant-se en l'armonia del seu propi cantussol,

veü alluny la ciutat vella, clarejant de goig festiu, com negra mata masella de llurnes de l'estiu;

y la mar il·luminada, reflectint en son mirall com una flota encantada de navilis de crestell.

JUAN ALCOVER Y MASPONS.

Miquetes d'història manacorina

Caxa ben tancada.—Any 1446.

Antigament s'administració de tots es rams estava ja prou atesa i quedaven ben fitats es camps d'acció de tots ets oficis públics. Es que les servien, no solien sortir de ca-seua per aficarse a ca-d'altri; però s'aferraven d'una manera tal a n-es seus càrrecs, que s' resistien a fer sa més petita concessió a n-es funcionaris d'altres ordes, encara que per allò no vengués a perdre res sa seua autoritat. Aquell zel excessiu devegades per falta de consideració o defecte de cortesia, allunyava uns d'ets altres es qui comandaven, i dava lloc a quexes que s'Autoritat superior havia de resoldre. Un conflicte de tal casta, hagut entre es Batle i Jurats de la vila, posa de manifest sa còpia de manament que seguex, treta de l'arxiu de la Sala:

—En Berenguer d'Olms caualler conseller camarlench de lo molt alt Senyor Rey e Governador del Regne de Mallorca... Al amat lo Balle de Manacor o a son lochtinent, saluts e dilectió.—Esposat es' estat deuant nos per los discrets en pera Andreu e en Martí Truyol, jurats lany present, d'aquexa parroquia, que en la caxa en la cual son estats mesos e tanquats los bossots e redolins del regiment de *sort e de sach* (1) en temps que novellament se introduí per manament del Senyor Rey en lo present Regne, romangueren e foren tanquats alguns actes e scriptures altrament de la dita parroquia, les quals han de gran necessitat los Jurats de aquella per llur defensió de la dita parroquia; mas aquelles havuer no podens per la dita rahó com son tanquadas, ço que redunda en gran dan e periudici de la dita parroquia per la tarda de no poder haver aquelles; per la qual rahó es stat demanat per los dits discrets jurats les deguessem prouehir de la present; per tant a vos dehim e manam sots pena de cent lliures al fisch reyal aplicadores, que, vistes les presents, micjansant los ju-

(1) Era que, per proveir els càrrecs públics, se tancaven dins un sac o caxa redolins de paper ab els noms dels veíns aptes per tals càrrecs, i se treyen per sort, i es noms que sortien, aquells eren ets anomenats per exercir dits càrrecs.

rats de la dita parroquia e altres prohoms de aquella, procehits i obrir la dita caxa, e de aquella treyts tots e singuls actes e scriptures qui sien de la dita parroquia o fassen per aquella, exceptats los actes e borsots del dit regiment, les quals, en qontinent que aquelles dites scriptures haurets trets, tornats a tanquar bé e deligement en tal manera que càrrech algún nous puxa esser dat; fehets de les dites coses deguda e legitima scriptura e encara inventari si necessari sia d'aquelles que traurets e de les que en la dita caxa romandran per vostre scriua; e, si perventura les claus de aquella en poder vostre no sian, demanau a qualsevulla detenedor de dites claus que aquelles enqontinent deposen en poder vostre per exercitar les coses per nos manades sots la dita pena —dat en Mall.ª— a xv de setembre MCCCCxxxvj.ª.

Glosa

Jo voldria, jo voldria,
jo voldria, jo voldré...
brostá en flors de poesia,
com en roses el rosé.
¡Ay, la llum qu'el cel envia!
¡Ay, l'abella que'ns vol bé...!
La vaig veure com fugia
dins una ona d'harmonia.
Jo aguayt per si tornatia;
y passa'l temps, y no vé!

Jo voldria... jo voldria...
un repòs com may l'hauré.
El repòs qu'l cor somia,
dins el món no'l trobaria...
Jo voldria... jo voldria...
el cel co n me moriré!

MARIA ANTONIA SALVÁ.

S'al·lot des «berretino»¹

Axò era una doneta véya qu'estava tota sola, i sempre li sortia, sense sebre d'on, un al·lotinoy més galanxonet, amb un caparri més viu, amb uns uyon de foc, i no tenia repòs may, sempre bots i xecalines i esquerevits. Es betzeco duya una berretina vermeja, i sempre deya:

—¡No'm toquen es berretino! ¡Ay si'l me tocáveu!

S'enfilava per aquella véya, li feya mil xicotines, li ationava s' foc, li remanava s'olla, li hi posava i li hi llevava des fogons, li agranava la casa, li duya llenya de defora; i, en no trobar res que fer, ja era partit a pegar bots i xecalines i balla qui te balla.

I sempre floria's cuc de s'oreya d'aquella doneta dient:

—¡No'm toquen es berretino! ¡Ay si'l me tocáveu!

Aquella doneta poreu pensar si hi devia estar alabada amb aquell patacó tan etxerevit, llambriner i servicient.

Pero de lo qu'aquella doneta arribá a tenir un mal de ventre ben gros, era per que sempre sortia aquella busca, comanant que no li tocassen es berretino.

—¿Que hi deu tenir dins es berretino aquest fotimey, deya ella, que no vol que le hi toquen?

Sobre tot, un dia que s'al·lotó bufava a n-es foc, se veyeta no pogué pus, i li toca sa punta des berretino, de part de derrera.

I encara no le hi va haver tocada, com aquell al·lotó amolla una grandiosa descárrega, i esclatá tot en dobles de vint de carassa, i ¡d'aquelles més grogues, més grogues!

Aquella doneta poreu fer contes com degué romandre.

Aplegá ben depressa aquelles dobles de vint, les estoja ben estojades; i encara les hi té si no les ha tretes a s' mitx; i si no es morta, es viva; i si no es viva, es morta; i qui no hu crega, que hu vaja a cercar.

JORDI DES RECÓ.

¹ La'm contá En Toni Garril de St. Llorens des Cardessar.